Súd:	Okresný súd Vranov nad Topľou
Spisová značka:	5C/38/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu:	8812201096
Dátum vydania rozhodnutia:	21. 02. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Ľubov Vargová
ECLI:	ECLI:SK:OSVT:2014:8812201096.6

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Vranov nad Topľou samosudkyňou JUDr. Ľubov Vargovou v právnej veci žalobcov 1/. M. Y., G.. XX.X.XXXX, X/ B. Y. A.., G.. XX.X.XXXX, X/ B.G. Y. M.., G.. XX.X.XXXX, Z. K. A. O., E. XXX/XX, všetci právne zastúpení JUDr. Michalom Kováčom, advokátom, Sládkovičova 9, Žilina, proti žalovaným 1/ V. I., G.. XX.X.XXXX, K. A. O., B. XXX/X, právne zastúpenému JUDr. Dušanom Kmecom, advokátom, M. R. Štefánika 2465, Vranov nad Topľou, 2/ Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s., Dostojevského rad 4, Bratislava, IČO: 00 151 700, o náhradu nemajetkovej ujmy, takto

r o z h o d o l :

Žalovaní v 1/ a 2/ rade sú povinní spoločne a nerozdielne, zaplatiť žalobkyni v 1/ rade sumu 15 000,00 €, žalobcovi v 2/ rade sumu 15 000,00 € a žalobcovi v 3/ rade sumu 5 000,00 €, to všetko do 15 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

V prevyšujúcej časti súd žalobu zamieta.

Žalovaní v 1/ a 2/ rade sú povinní spoločne a nerozdielne, zaplatiť žalobcom v 1/ - 3/ rade náhradu trov konania v rozsahu 100%, ktorú sú povinní zaplatiť advokátovi žalobcov. O výške náhrady trov každého zo žalobcov bude rozhodnuté samostatným uznesením do 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

o d ô v o d n e n i e :

Žalobcovia v 1/ - 3/ rade sa žalobou doručenou súdu dňa 24.1.2012 domáhali náhrady škody a ochrany osobnosti, pričom uplatnené nároky odôvodnili tragickou udalosťou - úmrtím syna žalobcov v 1/ a 2/ rade a brata žalobcu v 3/ rade v dôsledku dopravnej nehody, ku ktorej došlo dňa 21.1.2010.

Dopravnú nehodu zavinil žalovaný v 1/ rade, ktorý bol vodičom vozidla a tento bol trestným rozkazom Okresného súdu Vranov nad Topľou č.k. XTXXX/XXXX-XXX zo dňa 2.6.2011 právoplatne uznaný vinným z prečinu usmrtenia podľa §149 ods. 1, ods. 2 písmena a/ Trestného zákona.

Žalobcovia v 1/ - 3/ rade vo vzťahu k uplatnenému nároku na náhradu škody poukazovali na vplyv tragickej udalosti - úmrtie syna, brata, s ktorým žili od svojho narodenia v spoločnej domácnosti, dovtedy tvoriac plne fungujúcu, súdržnú rodinu s dobrými sociálnymi, morálnymi, kultúrnymi a citovými väzbami, pričom v dôsledku nečakanej smrti prežívali, a aj v súčasnosti prežívajú nielen pocity úzkosti, smútku, zúfalstva a šoku, ale nenávratným spôsobom došlo k strate a možnosti viesť s ním súkromný a rodinný život. Odo dňa tragickej udalosti sú žalobcovia v 1/ - 3/ rade ochudobnení o sféru prirodzených ľudských vzťahov s jedným z najbližších rodinných príslušníkov, o vzájomnú lásku, o radosť spoločne trávených chvíľ. O. Y. bol najmladším zo štyroch detí žalobcov v 1/ a 2/ rade, pričom okrem žalobcu v 3/ rade majú ďalšie dve dcéry, ktoré majú vlastné rodiny, ale nežijú s nimi v spoločnej domácnosti. V čase svojej smrti bol syn žalobcov v 1/ a 2/ rade a brat žalobcu v 3/ rade vo veku, kedy bolo prirodzené očakávať,

že si v krátkom čase založí vlastnú rodinu, bude mať deti, z ktorých by sa žalobcovia v 1/ a 2/ rade mohli tešiť a starať sa o ne. V dôsledku tragickej dopravnej nehody sú tieto nádeje žalobcov v 1/ a 2/ rade nenávratne stratené.

Žaloba bola odôvodnená aj tým, že citovú ujmu žalobcov v 1/ a 2/ rade pri prežití vlastného, zvlášť najmladšieho z detí, nie je možné nijakým spôsobom vyjadriť.

Žalobkyňa v 1/ rade je invalidnou dôchodkyňou, a v minulosti prekonala infarkt. Smrť syna prekonáva iba s výraznými ťažkosťami, ktoré podstatným spôsobom prehĺbili zhoršenie jej zdravotného stavu. Po tragickej udalosti bola nútená vyhľadať pomoc psychiatra, ktorý jej v rámci liečby v záujme aspoň čiastočného eliminovania prežívajúcej traumy predpísal antidepresíva. Psychiatrickú ambulanciu navštevuje dodnes, nakoľko negatívne psychické pocity vyvolané stratou syna sú pre ňu neznesiteľnými a stále silno pretrvávajú.

Žalobca v 2/ rade prekonal pred smrťou syna mozgovú príhodu. Po polroku od tragickej dopravnej nehody sa jeho zdravotný stav výrazne zhoršil, v dôsledku čoho bol hospitalizovaný na neurologickom oddelení, a je opodstatnené domnievať sa, že k zhoršeniu zdravotného stavu krátko po smrti syna prispela najmä zbytočná a nešťastná tragická udalosť, s ktorou sa žalobca v 2/ rade nevie vyrovnať dodnes.

Nad rámec hlbokej citovej ujmy žalobcovia v 1/ a 2/ rade, vzhľadom na ich zdravotný stav, boli v určitej miere odkázaní aj na pomoc zomrelého syna, pokiaľ išlo napr. o práce v rodinnom dome, vykonávanie väčších nákupov a pod., preto v osobe zomrelého syna O., spolu so žalobcom v 3/ rade, pociťovali určitú istotu a oporu v chorobe. S pribúdajúcim vekom, a tým stále väčšou mierou odkázanosti, sa žalobcovia v 1/ a 2/ rade odôvodnene
spoliehali aj na to, že sa bude mať kto o nich v starobe postarať, avšak v dôsledku tragickej udalosti o túto možnosť nenávratne prišli.

Žalobcovia v 1/ a 2/ rade, vzhľadom na ich nepriaznivý zdravotný stav, sú vylúčení z pracovného života, a ich príjmom, sú rovnako ako v čase smrti syna, iba dôchodky. Syn žalobcov v 1/ a 2/ rade O. Y. bol zamestnancom spoločnosti ALDA s.r.o. so sídlom v Bratislave, kde vykonával prácu stavebného robotníka. Prispieval svojim rodičom v rozsahu 70% zo svojho príjmu, a to najmä na chod domácnosti. Finančne im prispieval aj žalobca v 3/ rade, avšak tento je manželom a otcom dvoch maloletých detí, preto podiel nebohého na prispievaní chodu domácnosti bol väčší a rodičia pociťujú negatívne následky nešťastnej a zbytočnej smrti svojho syna.

Žalobca v 3/ rade, ktorý bol bratom zomrelého, od malička vyrastal s ním v spoločnej domácnosti. Nakoľko bol o 6 rokov starší, dohliadal na jeho výchovu a neskôr mu odovzdával aj skúsenosti a potrebné rady do života. Zomrelý bol jediným bratom žalobcu v 3/ rade, o čo boli vzťahy medzi nimi silnejšie a previazanejšie. V detstve spoločne zažívali chlapčenské hry, zábavy a neskôr žalobca v 3/ rade usmerňoval svojho mladšieho brata v otázkach partnerských vzťahov, ako aj v iných otázkach života. Bratia sa navzájom zdôverovali o všetkých, aj o intímnych veciach, o čo žalobca v 3/ rade smrťou brata navždy prišiel. Po skončení strednej školy žalobca v 3/ rade pomohol bratovi zamestnať sa v spoločnosti ALDA s.r.o., v ktorej sám pôsobil ako predák. Bratia spoločne chodili aj na pracovné turnusy, na ktorých si odlúčení od domova boli vzájomnou oporou nielen po psychickej stránke, ale aj po pracovnej, a vedeli si vypomáhať aj finančne.

Od nástupu O. do zamestnania boli vzťahy medzi bratmi oveľa intenzívnejšie, nakoľko boli vždy spolu, doma aj v práci. Smrť mladšieho brata žalobcu v 3/ rade veľmi zasiahla a nereparovateľným zásadným spôsobom zmenila jeho súkromný život, a tragickou udalosťou prišiel nielen o brata, ale aj o najlepšieho kamaráta, kolegu a najbližšieho človeka v jednom. Aj deti žalobcu v 3/ rade, ktoré taktiež žili v spoločnej domácnosti, stratili strýka, čo sa priamo dotýka aj súkromia žalobcu v 3/ rade, ktorý je takto navždy ochudobnený o prežívanie radosti z toho, ako jeho maloleté deti trávia spoločné chvíle so svojím strýkom.

K dopravnej nehode, spôsobenej žalovaným v 1/ rade, došlo zavineným konaním (hrubou nedbanlivosťou), bezohľadnou jazdou v dôsledku neprimeranej rýchlosti nezvládol vedenie vozidla, pričom spôsobil smrť syna žalobcov v 1/ a 2/ rade a brata žalobcu v 3/ rade. Zomrelý sa žiadnym spôsobom nepodieľal na vzniku dopravnej nehody.

Žalovaný v 1/ rade sa dodnes neospravedlnil žalobcom v 1/ - 3/ rade za spôsobenie smrti ich najbližšieho rodinného príslušníka, a ani inak neprejavil ľútosť nad následkami svojho konania.

Žalobcovia v 1/ - 3/ rade považujú za mimoriadne obtiažne a veľmi emotívne peniazmi oceňovať stratu svojho syna a brata, ktorý nikdy nebude súčasťou ich života, preto si jednotlivé sumy z titulu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, ako právneho prostriedku ochrany osobnosti uplatňujú tak, že ich ustálenie je výsledkom vnútorných pocitov každého zo žalobcov, a žalobcovia v 1/ a 2/ rade si uplatňujú sumu po 20. tisíc € a žalobca v 3/ rade sumu 10. tisíc €.

Žalobcovia v 1/ - 3/ rade žalovaného v 1/ rade žalujú ako vlastníka motorového vozidla a žalovaného v 2/ rade ako poisťovateľa.

Spolu so žalobou bola súdu doručená kópia úmrtného listu (čl. 8), kópia trestného rozkazu č.k. XT XXX/ XXXX-XXX (čl. 9-11), fotokópia registrácie škodovej udalosti na čl. 12, fotokópia oznámenia o poukázaní náhrady škody na čl. 13.

K žalobe bolo doručené vyjadrenie žalovaného v l/ rade, v ktorom navrhol žalobu zamietnuť s vyjadrením ľútosti toho, že pri dopravnej nehode, ktorú zavinil, došlo k usmrteniu syna a brata žalobcov, za čo bol uznaný vinným z prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1, ods. 2 písm a) Trestného zákona. Uviedol, že poukazuje na okolnosti predchádzajúce dopravnej nehode, ku ktorým sa vyjadrí na pojednávaní.

K žalobe sa vyjadrila žalovaná v 2/ rade písomným podaním zo dňa 2.5.2012, doručeným súdu dňa 9.5.2012, ktorým navrhla zamietnuť žalobu žalobcov v 1/ - 3/ rade s odôvodnením, že uplatnený nárok nespadá do rozsahu poistenia vymedzeného úpravou predmetného poistenia zákonom č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla.

Súd v súlade s ustanovením § 129 ods. 1 OSP vykonal dôkaz listinami:
- Fotokópiou úmrtného listu na čl. 8,
- Trestného rozkazu na čl. 9,
- Fotokópie oznámenia o škodovej udalosti zo dňa 27.1.2010 na čl. 12,
- Oznámenie na čl. 13 zo dňa 5.3.2010,
- Lekárska správa a nález na čl. 94,
- Lekárska správa na čl. 95-97,
- Odborný posudok na čl. 98-99,
- Oznámenie o výplate dôchodku na čl. 100,
- Rozhodnutie sociálnej poisťovne na čl. 101,
- Lekárskou správou na čl. 102,
- Znaleckým posudkom na čl. 103-105,
- Kópiou protokolu o lekárskom vyšetrení na čl. 106-107,
- Originálom poistnej zmluvy na čl. 120,
- Potvrdením zo dňa 29.10.2013 na čl. 142,
- Lekárskou správou na čl. 143,
- Obsahom trestného spisu vedeného pod sp.zn. XT XXX/XXXX.

Súd doplnil dokazovanie výsluchom účastníkov konania na pojednávaní, na ktorom žalobkyňa v 1/ rade popisovala vzájomný citový vzťah s nebohým synom O.. Uviedla, že O. bol najmladším z ich detí, bol slobodný a žil s rodičmi v spoločnej domácnosti, pričom im bol oporou, a hoci sa nechcel učiť, už od 16- tich rokov brigádoval v Rakúsku a nikdy nezaháľal. Žalobkyňa v 1/ rade uviedla, že od tragickej udalosti po nociach nespí spoločne s manželom, a nevie ani opísať, čo spoločne odvtedy prežívajú. Žalovaný v 1/ rade sa im ospravedlnil až niekedy v októbri, avšak podľa názoru žalobkyne v 1/ rade spravil tak iba z povinnosti. Popisovala, že mali so synom krásny život, lebo syn mal iba 20 rokov, staral sa o rodičov a pomáhal im. Matka, žalobkyňa v 1/ rade uviedla, že syn sa jej zveroval a o veciach, ktoré prežíva. Do práce chodil pravidelne a všetko, čo zarobil, dával rodičom. Opisovala, že vzťahy medzi žalobcami, aj ostatnými súrodencami boli mimoriadne dobré. Keďže bol najmladším z detí, aj vnúčatá, ktorým bol O. strýko, sa ho nemohli dočkať, ak mal prísť z roboty. Popisovala, že syn jej stále chýba a stále na neho myslí, a život už nie je taký, aký bol predtým. Zosnulý syn bol obľúbeným, všetci

ho mali radi, a to rovnako rodina, aj jeho kamaráti. Žalobkyňa uviedla, že nikdy ho nepočula, vulgárne sa vyjadrovať. Žiadne peniaze žalobkyni nenahradia syna za bolesť, ktorú spoločne prežívajú.

Žalobca v 2/ rade popisoval súdu, že odo dňa tragickej udalosti každý deň chodí na cintorín, popri mieste, kde sa tragédia stala. Taktiež opisoval problémy so spánkom tak, že ak sa zobudí v noci, pred polnocou, teda v čase, kedy k nešťastiu došlo, do rána už zaspať nemôže. Opisoval, že syn bol mladý, chodil do práce, domov nosil celú výplatu, ktorú rodičom odovzdával a z jeho výplaty mu rodičia vyčleňovali peniaze, iba ak sám o nich požiadal. Bol doma nápomocný vo všetkom, čo bolo potrebné urobiť a pomoc rodičom nikdy neodmietol.

Žalobca v 3/ rade na pojednávaní popísal súdu, že tragickou udalosťou neprišiel iba o brata, ale aj o kamaráta, o kolegu - s ktorým pracoval v jednom zamestnaní. Popísal, že stratu pociťuje o to viac, že s nebohým bratom boli stále spolu, a to nielen doma, ale aj v práci, a jeden o druhom všetko vedeli a navzájom si pomáhali. Žalobca v 3/ rade uviedol, že bol priamym nadriadeným svojho brata - bol jeho predákom. Výkon práce spočíval v tom, že spoločne chodili na 2-týždenné turnusy a týždeň boli spolu doma. Na tragickú udalosť nemôže zabudnúť, lebo všetko mu brata pripomína, a to jednak v práci, a aj doma. Popísal súdu, že si spoločne vypomáhali aj finančne, a to tak, že ak sa niektorému minuli peniaze, vedeli si navzájom pomôcť. Keďže bývali spolu aj na ubytovni, spoločne si aj varili, pričom brat bol zamestnaný v spoločnosti ALDA asi dva roky pred nehodou.

Súd vypočul žalovaného v 1/ rade, ktorý prejavil ľútosť nad tým, čo sa stalo. Na následky dopravnej nehody trpí nielen rodina nebohého, ale aj on sám - má fyzické, aj psychické problémy, lebo sám utrpel ťažké zranenia, zlomeniny, prekonal operácie, a bolo otázne, či sám prežije, a následky znáša doteraz. Opísal súdu, čo dopravnej nehode predchádzalo, najmä skutočnosť, že sa s nebohým O. stretli v bare, v ktorom prebiehala
oslava narodenín jedného z kamarátov, a počas večera sa popíjalo. Alkohol pil žalovaný v 1/ rade, aj O., ktorý chcel od neho kúpiť auto. Uviedol, že po poslednom „ kole“, ktoré zobral O., tento mal navrhnúť, aby sa išli voziť autom. Žalovaný v 1/ rade mal nasadnúť do auta a k nemu si prisadol O., ktorý mal trvať na tom, aby ho žalovaný odviezol.

Súd doplnil dokazovanie výsluchom svedka M. O., ktorý bol najbližším kamarátom nebohého. Tento uviedol, že sám presviedčal O., aby nesadal do auta, lebo pili, ale O. nepočúval. Svedok popísal vzťahy v rodine, ktoré opisoval ako pekné. Ak sa v rodine zomrelého konala nejaká slávnosť, vždy sa stretávala celá rodina spoločne. Opisoval, že O. bol veľmi dobrý chlapec, ktorý bol obľúbeným nielen doma. Spoločne trávili každý deň a stávalo sa, že zostával aj na noc v rodine žalobcov, prípadne nebohý O. išiel spať k nim. Uviedol, že po tragickej nehode párkrát žalobcov navštívil, ale je mu ťažko ich navštevovať. Potvrdil, že medzi žalobcami a zomrelým kamarátom neboli vzájomné problémy.

Súd vypočul J. V., Q. M. W., ktorí zhodne potvrdili, že žalovaný v 1/ rade, aj nebohý O. pred jazdou autom pili alkoholické nápoje.

Súd vypočul svedkyňu MUDr. Tatianu Schneiderovú, psychiatričku, ktorá je ošetrujúcou lekárkou žalobkyne v 1/ rade. Potvrdila, že táto je jej pacientkou od marca 2010, a je liečená so stanovenou diagnózou - reaktívna depresívna porucha - depresia na reaktívnom podklade, teda ochorenia na základe udalosti, ktorá sa odohrala, a to tragédia - smrť syna. Popísala, že pacientka bola smutná, plačlivá, nemohla spať, jesť. Po nasadení medikamentóznej liečby sa jej stav zlepšil, avšak stále užíva lieky. Svedkyňa uviedla, že prognóza ochorenia je individuálna, avšak je predpoklad, že sa stav zlepší, nakoľko aj čas lieči. Nevedela odhadnúť, resp. určiť trvanie ochorenia.

Na otázku žalovanej v 2/ rade, či určená diagnóza - reaktívna depresívna porucha môže mať aj iný podklad vzniku, alebo je to výslovne na základe nejakej nepriaznivej životnej situácie, ako napr. v tomto prípade, svedkyňa uviedla, že choroba môže mať množstvo príčin. Potvrdila, že počas liečby navštívila žalobkyňa v 1/ rade lekárku osemkrát a naposledy bola v ambulancii v novembri 2013. Zdravotné problémy uvádzané žalobkyňou v 1/ rade sú pravdepodobne spôsobené prežitou tragédiou, avšak pripustila, že môžu byť spôsobené aj niečím iným.

Súd doplnil dokazovanie výsluchom svedkyne psychologičky PhDr. Libuše Ščerbovej, ktorá potvrdila, že žalobca v 3/ rade navštevuje jej ambulanciu od októbra 2013 na odporúčanie obvodného lekára

MUDr. Jozefa Šimka, kvôli pretrvávajúcim psychickým ťažkostiam, majúcim úzkostne depresívny charakter. Bolo mu vykonané psychologické vyšetrenie, ktorým bolo zistené, že trpí úzkostne depresívnou poruchou, až s panickými prejavmi, a ochorenie si vyžadovalo medikamentóznu liečbu, pričom žalobca v 3/ rade
absolvoval aj terapeutické stretnutia. Naposledy navštívil psychologickú ambulanciu 2.12.2013, pričom spolu navštívil ambulanciu šesťkrát.

Na otázku právneho zástupcu žalobcov v 1/ - 3/, čo môže byť príčinou jeho zdravotného stavu, svedkyňa uviedla, že všetky psychické poruchy sa budujú na určitej vrodenej predispozícii nervovej sústavy. Predispozícia je to, s akou výbavou prichádza človek do života - aká je jeho osobnosť, či je citlivá, resp. menej citlivá, pričom citlivejšie osoby majú sklon k tomu, aby prežívali všetko senzitívne ako sklon k tomu, že všetko si berú príliš k srdcu, čo im spôsobuje rôzne psychické ťažkosti. Daná vrodená predispozícia nervovej sústavy, ak k nej pridáme spôsob života, najmä stresy a traumatické udalosti sa podpisujú na tom, že človek môže dostať depresívnu poruchu.

Svedkyňa popísala, že žalobca v 3/ rade je veľmi citlivý človek, pričom úzkostne depresívna porucha bola vybudovaná v jeho osobnosti životnými okolnosťami v jeho senzitívnej osobnosti. Nedá sa presne určiť, čo je príčinou jeho stavu. Ide o určitú kumuláciu psychických problémov, pričom psychika si psychické problémy ventiluje tak, že vznikne úzkostne depresívna porucha. Depresia má mnoho symptómov, ako napr. nechutenstvo, nespavosť, nechuť do ničoho, celková unavenosť, vyčerpanosť, neschopnosť prežívať radosť, dráždivosť, impulzivita. Vrcholom toho môže byť samovražedné konanie. Depresia je ľahká, stredná a ťažká. U pacienta - žalobcu v 3/ rade bol potvrdený stredný stupeň depresie. Pacient má vyčerpávajúcu prácu, v ktorej vedie ďalších ľudí. Celý spôsob jeho života prispel k tomu, že u neho sa prejavila úzkostne depresívna porucha. Typické pre depresiu je, že večer zaspí a nad ránom sa zobudí a nemôže zaspať. Nechutí mu jesť, prejavujú sa úbytky na váhe, je smutný, nič ho nebaví, neteší, všetko robí nasilu, je vyčerpaný, nič sa mu nechce. Podávaním antidepresív sa hrany citlivosti otupia, a potom nasleduje fáza, kedy človek môže fungovať. Antidepresíva nezmenia osobnosť, lebo osobnosť sa podávaním tabletiek zmeniť nedá, ale lieky ho dostanú do polohy, keď bude môcť fungovať, chodiť do práce a viesť život tak, ako predtým. Svedkyňa uviedla, že smrť súrodenca, brata sa negatívne podpísala na jeho psychickom stave, vlastne doteraz sa s tým nevysporiadal, avšak ak sa bude podrobovať medikamentóznej liečbe, riadiť sa radami lekárov, je prognóza zlepšenia jeho zdravotného stavu s rizikom aj jeho zhoršenia. Prognóza vývoja jeho zdravotného stavu závisí od liečby, úpravy životného štýlu a ďalšieho ovplyvňovania z hľadiska traumatizácie a stresov z okolitého prostredia.

Na položenú otázku zo strany žalovaného v 2/ rade, či je bežné, že k prežitkom došlo po viac ako 3 rokoch po tak traumatickej udalosti, svedkyňa uviedla, že je ťažko uviesť, či je to bežné, ale nie je to vylúčené - môže k tomuto dôjsť, pričom pravdepodobne žalobca v 3/ rade v strese istý čas fungoval, zmobilizoval svoje psychické rezervy, a po nabaľovaní sa nepriaznivých stresových situácií jedného dňa zlyhal po psychickej stránke.

Vykonaným dokazovaním bol zistený tento skutkový stav:

Dňa 21.1.2010 došlo k dopravnej nehode, pri ktorej došlo k usmrteniu syna žalobcov v 1/ a 2/ rade a brata žalobcu v 3/ rade O. Y., G.. XX.XX.XXXX. Vinníkom dopravnej nehody bol vodič (vlastník) motorového vozidla, ktorý bol Trestným rozkazom Okresného súdu Vranov nad Topľou sp. zn. XTXXX/ XXXX uznaný vinným z prečinu usmrtenia, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody v trvaní dvadsaťštyri mesiacov nepodmienečne.

Vykonaným dokazovaním bol preukázaný mimoriadne silný citový vzťah žalobcov v 1/ a 2/ rade, aj žalobcu v 3/ rade k nebohému O. Y., ako aj vplyv tragickej udalosti na ich životy. Bolo preukázané, že žalobkyňa v 1/ rade navštevuje psychiatričku a u žalobca v 3/ rade je v odbornej starostlivosti psychológa, čo bolo bližšie popísané v rozsudku už vyššie.

Súd rozhodol o uplatnenom nároku, teda nároku na náhradu nemajetkovej ujmy tak, že vyslovil, že žalobcovia majú právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 , OZ a to voči žalovaným v 1/ a 2/ rade, ktorí im zodpovedajú spoločne a nerozdielne.

Súkromný život je široký pojem, ktorý nemožno definovať vyčerpávajúcim spôsobom. Také údaje, ako pohlavie, meno alebo sexuálna orientácia sú významnými prvkami osobnej sféry chránené čl. 8 Dohovoru <http://www.epi.sk/Main/Default.aspx?Template=~/Main/TArticles.ascx&phContent=~/ZzSR/ShowRule.ascx&RuleId=0&FragmentId1=464281&FragmentId2=464283>. Na duševné zdravie sa musí tiež prihliadať ako na dôležitú súčasť súkromného života spojenú s morálnou integritou. Čl. 8 <http://www.epi.sk/Main/Default.aspx?Template=~/Main/TArticles.ascx&phContent=~/ZzSR/ShowRule.ascx&RuleId=0&FragmentId1=464281&FragmentId2=464283> chráni právo na identitu a osobný rozvoj a právo nadväzovať a rozvíjať vzťahy s inými ľudskými bytosťami a s okolitým svetom. Zachovanie duševnej stability je v tomto kontexte neopomenuteľnou predbežnou podmienkou na účinné využívanie práva na rešpektovanie súkromného života (Ro ESĽP, čl. 8 Dohovoru <http://www.epi.sk/Main/Default.aspx?Template=~/Main/TArticles.ascx&phContent=~/ZzSR/ShowRule.ascx&RuleId=0&FragmentId1=464281&FragmentId2=464283> - Bensaid v. Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska zo 6. 2. 2001, sťažnosť č. 44599/1998).

Za zásah do súkromia časť súdnej praxe považuje aj privodenie smrti niektorej z blízkych osôb (§ 116 OZ <http://www.epi.sk/Main/Default.aspx?Template=~/Main/TArticles.ascx&phContent=~/ZzSR/ShowRule.ascx&RuleId=0&FragmentId1=3344012&FragmentId2=3344013>). Spôsobenie úmrtia člena rodiny je neoprávneným zásahom do súkromia členov rodiny. Primeraným zadosťučinením je v tomto prípade aj náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Podľa ustanovenia § 11 OZ <http://www.epi.sk/Main/Default.aspx?Template=~/Main/TArticles.ascx&phContent=~/ZzSR/ShowRule.ascx&RuleId=0&FragmentId1=3343715&FragmentId2=3343731>, fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

V zmysle ust. § 13 ods. 1 OZ, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov, a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie.

V zmysle ust. § 13 ods. 2 OZ, pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy
v peniazoch, pričom podľa tretieho odseku cit. ustanovenia, výšku tejto náhrady určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

Ustanovenie § 11 a nasl. OZ <http://www.epi.sk/Main/Default.aspx?Template=~/Main/TArticles.ascx&phContent=~/ZzSR/ShowRule.ascx&RuleId=0&FragmentId1=3343715&FragmentId2=3343731> teda poskytujú právny základ nároku na náhradu nemateriálnej ujmy spôsobenej jednotlivcovi usmrtením jeho blízkej osoby.

„Ak medzi fyzickými osobami existujú sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života, porušením práva na život jednej z nich môže dôjsť k neoprávnenému zásahu do práva na súkromie druhej z týchto osôb. Právo na súkromie totiž zahŕňa aj právo fyzickej osoby vytvoriť a udržiavať vzťahy s inými ľudskými bytosťami, najmä v citovej oblasti tak, aby fyzická osoba mohla rozvíjať a napĺňať vlastnú osobnosť. Protiprávne porušenie týchto vzťahov zo strany iného predstavuje neoprávnený zásah do práva na súkromný a rodinný život..“ (z rozsudku KS v Ostrave z 23. 1. 1998, sp. zn. 23 C 52/1996).

Právnym prostriedkom ochrany proti takémuto zásahu je návrh, ktorým sa fyzická osoba domáha podľa ustanovení o ochrane osobnosti primeraného zadosťučinenia, ktoré môže mať i podobu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. V takomto prípade je daná aktívna legitimácia tomu subjektu, ktorému svedčí existencia kvalifikovaného vzťahu s nebohým, lebo právo na súkromie je jedným zo základných osobnostných práv fyzickej osoby tak, ako to má na mysli aj ust. § 11 OZ <http://www.epi.sk/Main/Default.aspx?Template=~/Main/TArticles.ascx&phContent=~/ZzSR/ShowRule.ascx&RuleId=0&FragmentId1=3343715&FragmentId2=3343716> (Uznesenie KS v Košiciach z 13. 10. 2005, sp. zn. 1 Co 201/2005).

V rozsudku zo 17. februára 2011 sp. zn. 5 Cdo 265/2009 Najvyšší súd Slovenskej republiky uviedol, že „ak medzi fyzickými osobami existujú sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života, môže porušením práva na život jednej z nich dôjsť k nedovolenému zásahu do práva na súkromie druhej z týchto osôb. Takýmto protiprávnym zásahom tretej osoby do práva na súkromie, resp. práva na rodinný život môže byť ďalšiemu účastníkovi vzťahu spôsobená taká ujma, ktorá mu čiastočne alebo úplne bráni napĺňať jeho citové potreby, t.j. nemajetková ujma postihujúca inú ako majetkovú sféru, sféru osobnostnú, ku ktorej nepochybne patrí aj citová (emocionálna) sféra. Ak dôjde k smrti jedného z členov rodinného vzťahu, pozostalá osoba môže utrpieť citovú ujmu vo forme šoku, smútku zo straty blízkej osoby a takisto aj spoločenstva (vzťahu) s blízkou osobou“. Na inom mieste odôvodnenia tohto rozsudku Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatoval, že „zásah do emocionálnej sféry fyzickej osoby, spôsobený protiprávnym konaním tretej osoby, následkom ktorého je úmrtie blízkej osoby, zakladá právo domáhať sa ochrany osobnosti podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti“.

Právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 <http://www.epi.sk/Main/Default.aspx?Template=~/Main/TArticles.ascx&phContent=~/ZzSR/ShowRule.ascx&RuleId=0&FragmentId1=3977625&FragmentId2=3977625> OZu vzniká vtedy, keď morálna satisfakcia ako rýdzo osobné právo na vyváženie a zmiernenie nepriaznivých následkov protiprávneho zásahu do osobnostných práv nepostačuje.

Predpokladom úspešného uplatnenia práva na ochranu osobnosti je nielen zistenie, že žalobca je fyzickou osobou, ktorej osobnostné práva boli porušené alebo ohrozené, ale rovnako tiež zistenie, že žalovaný sa dopustil toho konania, ktoré žalobca v konaní skutkovo vymedzoval a považoval za zásah do jeho chránených osobnostných práv. Obe zisťovania sú súčasťou skúmania, kto je v tom - ktorom konaní vecne legitimovaný. Vecnou legitimáciou sa rozumie stav vyplývajúci z hmotného práva, v rámci ktorého je jeden z účastníkov nositeľom oprávnenia (je aktívne legitimovaný) a druhý účastník je nositeľom právnej povinnosti (je pasívne legitimovaný).

Pasívna legitimácia žalovaného v 1/ rade (vodiča vozidla, ktorým bola spôsobená škoda) plynie zo spôsobu spravovania sa občianskoprávnych vzťahov, ktoré nie sú osobitne upravené ani Občianskym zákonníkom ani iným osobitným zákonom, a ktorý je uvedený v § 853 ods. 1 OZ, zmysle ktorého sa takéto vzťahy spravujú ustanoveniami Občianskeho zákonníka, ktoré upravujú vzťahy obsahom aj účelom im najbližšie.

Súd poukazuje na uznesenie NS SR sp. zn. 3 Cdo 228/2012 zo dňa 26. septembra 2013: „Podľa § 853 Občianskeho zákonníka platí, že občianskoprávne vzťahy, pokiaľ nie sú osobitne upravené ani týmto ani iným zákonom, sa spravujú ustanoveniami tohto zákona, ktoré upravujú vzťahy obsahom aj účelom im najbližšie. V tomto ustanovení Občianskeho zákonníka je upravená analógia. Analógia legis (analógia zákona) sa používa ako forma aplikácie zákona vtedy, keď treba riešiť otázku, riešenie ktorej nie je síce v zákone upravené, ale ten istý zákon upravuje riešenie podobného prípadu. Vychádza sa pritom z predpokladu, že zákonodarca by podľa rovnakých zásad upravil aj daný prípad. Dovolací súd sa stotožňuje s názorom, že právnym vzťahom zodpovednosti za nemajetkovú ujmu spôsobenú na osobnostných právach fyzickej osoby (§ 11 a nasl. Občianskeho zákonníka) sú obsahom a účelom najbližšie právne vzťahy zodpovednosti za majetkovú ujmu (škodu) spôsobenú v majetkovej sfére poškodeného (§ 420 a nasl. Občianskeho zákonníka).“

Poukazujúc na vyššie citovaný imperatív pri posúdení pasívnej legitimácie žalovaného v 1/ rade ako vodiča vozidla, ktorým bola spôsobená škoda, súd aplikoval ust. § 420 ods. 1 OZ, podľa ktorého každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti. Zodpovednosť vodiča za škodu spôsobenú motorovým vozidlom, ktoré v čase spôsobenia škody riadil (ak vodič nie je súčasne i prevádzateľom), má charakter zodpovednosti za zavinené spôsobenie škody, preto podmienkou zodpovednosti vodiča za škody je okrem zavinenia i protiprávne konanie vodiča (a príčinnej súvislosti medzi týmto konaním a vzniknutou škodou), konkrétne porušenie pravidiel cestnej premávky - táto skutočnosť u žalovaného v 1/ rade bola potvrdená výsledkom trestného konania XT XXX/XXXX.

Pasívna legitimácia žalovaného v 1/ rade ako prevádzateľa vozidla, ktorým bola spôsobená škoda, vyplývajúca z evidenčnej karty vozidla čl. 102 spisu XT XXX/XXXX), plynie z ust. § 427 ods. 2 OZ, podľa

ktorého rovnako ako osoby uvedené v prvom odseku cit. ustanovenia (dopravcovia) zodpovedá aj iný prevádzateľ motorového vozidla, za škodu vyvolanú osobitnou povahou tejto prevádzky.

Aj keď zákon prevádzateľa priamo nedefinuje, za prevádzateľa možno považovať osobu (fyzickú alebo právnickú), ktorá má právnu a súčasne i faktickú možnosť disponovať s dopravným prostriedkom - teda dlhodobejšie užívať dopravný prostriedok na účel, na ktorý je dopravný prostriedok určený, pričom užívajúca osoba je oprávnená dopravný prostriedok na ten účel používať. Prevádzateľom je najmä vlastník vozidla.

V konaní bolo preukázané, že žalovaný v 1/ rade, ako vodič vozidla, ktorým bola spôsobená škoda, je súčasne prevádzateľom vozidla, ktorým bola spôsobená škoda.

Pri riešení pasívnej vecnej legitimácie z takto uplatneného nároku je potrebné uviesť, že pokiaľ pri určení zodpovednej osoby za nemajetkovú ujmu, ktorú utrpela na svojej osobnosti fyzická osoba, analogicky použijeme ustanovenie § 420 ods. 1 OZ, konajúci súd sa stotožňuje s názorom uvedeným v rozsudku Najvyššieho súdu Českej republiky z 29. 4. 2004, sp. zn. 30 Cdo 814/2003, podľa ktorého niet dôvodu, ktorý by vylučoval analogické použitie § 427 a nasl. OZ pri určení zodpovednej osoby za zásah proti osobnosti fyzickej osoby vyvolaný zvláštnou povahou prevádzky dopravných prostriedkov. Podobne ako v prípade úvahy, že za škodu spôsobenú touto prevádzkou zodpovedá prevádzateľ vozidla, je namieste vychádzať z toho, že za nemajetkovú ujmu, spôsobenú osobnosti fyzickej osoby touto prevádzkou, analogicky zodpovedá tiež tento prevádzateľ.

Poistný vzťah bol preukázaný zmluvou o poistení zodpovednosti za škody spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (čl. 120) uzavretej dňa 8.10.2007, z uvedenej zmluvy plynie pasívna legitimácia žalovanej v 2/ rade.

Žalobcovia uplatnili svoj nárok priamo proti poisťovateľovi, v súlade s ustanovením § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z.. Právo poškodeného na uspokojenie nároku na náhradu škody resp. nemajetkovej ujmy priamo proti poisťovateľovi (action directe), s ktorým škodca uzavrel poistnú zmluvu, je najvyššou formou ochrany poškodeného.

Zákon č. 381/2001 Z.z., v ustanovení § 4 upravuje rozsah poistenia zodpovednosti, pričom podľa druhého odseku citovaného ustanovenia, poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené a preukázané nároky na náhradu:
a) škody na zdraví a nákladov pri usmrtení
b) škody vzniknutej poškodením, zničením, odcudzením alebo stratou veci
c) účelne vynaložených nákladov spojených s právnym zastúpením pri uplatňovaní právnych nárokov podľa písmen a), b), d), ak poisťovateľ nesplnil povinnosti uvedené v § 11 ods. 6, písm. a), alebo písmeno b) alebo poisťovateľ neoprávnene odmietol poskytnúť poistné plnenie alebo neoprávnene krátil poskytnuté poistné plnenie
d) ušlého zisku

Aj keď podľa rozhodnutia dovolacieho súdu - Najvyššieho súdu SR, 4Cdo 168/2009 zo dňa 20.4.2011, pod pojem škody pre účely zákona č. 381/2011 Z.z. nie je možné podradiť i nárok na náhradu nemajetkovej ujmy spočívajúci v strate blízkej osoby, súd posúdil pasívnu legitimáciu žalovanej v 2/ rade odlišne a naopak zaviazal ju solidárne na plnenie.

Pri odôvodnení svojho postupu súd v poukazuje na odôvodnenie rozsudku Okresného súdu Vranov nad Topľou sp. zn. XXC XX/XXXX zo dňa 20.3.2012 (potvrdený rozsudkom Krajského súdu Prešov sp. zn. XX R. XXX/XXXX zo dňa 7.11.2013) a stotožňuje sa s ním:

„Poukazujúc na vyššie uvedené konajúci súd upozorňuje na výrazný legislatívny posun v definícii škody - zatiaľ čo Druhá smernica Rady z 30. decembra 1983, o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel č. 84/5/EHS používala slovné spojenie definujúce škodu ako „škoda na majetku a ujma na zdraví“ (čl. 1, ods. 1 cit. Smernice), tak Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009, o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti (ktorou podľa čl. 29 bola Druhá smernica Rady z

30. decembra 1983, č. 84/5/EHS nahradená kodifikovaným znením) v kap. 4, čl. 10, ods. 3 druhý pododsek cit. smernice, používa slovné spojenie: „náhrada škody za vážnu osobnú ujmu ktorémukoľvek poškodenému“.

Odsek 36 úvodných ustanovení pomerne jednoznačne stanovuje, že osoba, ktorá utrpela ujmu alebo škodu, má priame právo na žalobu proti poisťovni.

Podľa čl. 1 ods. 2 smernice 72/166/EHS, „poškodený“ znamená akúkoľvek osobu oprávnenú na náhradu, pokiaľ ide o akúkoľvek škodu spôsobenú motorovými vozidlami; táto definícia „poškodeného“ zostáva kodifikovaným znením Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009, nedotknutá“.

Súd poukazuje na rozsudok Súdneho dvora EÚ zo dňa 24. októbra 2010, vo veci C-22/12, ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Krajského súdu v Prešove (Slovensko) z 8. novembra 2011 (Katarína Haasová proti Rastislavovi Petríkovi a spol.), ktorého výrok znie: „Článok 3 ods. 1 smernice Rady 72/166/EHS z 24. apríla 1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti, článok 1 ods. 1 a 2 druhej
smernice Rady 84/5/EHS z 30. decembra 1983 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES z 11. mája 2005, a článok 1 prvý odsek tretej smernice Rady 90/232/EHS zo 14. mája 1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej.“

Súdy dvor v rozsudku inter alia vyslovil (body 55 až 59):
55 Členské štáty teda majú zaručiť, aby náhrada škody podľa ich vnútroštátneho práva zodpovednosti za škodu z dôvodu nemajetkovej ujmy, ktorú utrpeli blízki rodinní príslušníci osôb, ktoré sa stali obeťami dopravnej nehody, bola krytá povinným poistením v určitých minimálnych sumách určených v článku 1 ods. 2 druhej smernice.

56 V prejednávanej veci by to tak malo byť, pretože podľa informácií, ktoré poskytol vnútroštátny súd, majú osoby nachádzajúce sa v postavení pani Haasovej a jej dcéry v súlade s § 11 a 13 českého Občianskeho zákonníka nárok na náhradu nemajetkovej ujmy utrpenej v dôsledku úmrtia ich manžela, resp. otca.

57 Tento záver nemôže spochybniť ani okolnosť predložená slovenskou vládou, podľa ktorej tieto paragrafy patria do tej časti českého i slovenského Občianskeho zákonníka, ktorá sa týka zásahov do ochrany osobnosti a ktorá je v zmysle týchto zákonníkov nezávislá od časti týkajúcej sa zodpovednosti za škodu v pravom zmysle slova.

58 Keďže totiž zodpovednosť poisteného, ktorá podľa vnútroštátneho súdu v tomto prípade vyplýva z § 11 a 13 českého Občianskeho zákonníka, vznikla na základe dopravnej nehody a mala občianskoprávnu povahu, nič nenasvedčuje, že na túto zodpovednosť sa nevzťahuje vnútroštátne hmotné právo zodpovednosti za škodu, na ktoré odkazujú uvedené smernice.

59 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy treba na prvú položenú otázku odpovedať tak, že článok 3 ods. 1 prvej smernice, článok 1 ods. 1 a 2 druhej smernice a článok 1 prvý odsek tretej smernice sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej.

Súd sa stotožňuje s právnym názorom uvedeným v uznesení Krajského súdu v Prešove

sp. zn. 6Co/127/2010, zo dňa 28. októbra 2013, podľa ktorého: „Za stavu, že právo umožňuje žalobkyni požadovať náhradu nemajetkovej ujmy, je dôvodný záver, že takáto náhrada nemajetkovej ujmy musí byť likvidovaná z povinného zmluvného poistenia. Právna úprava, ktorá by tomuto odporovala, bráni naplneniu cieľa vyššie uvedených smerníc Európskej únie a takáto právna úprava sa nesmie použiť."

V súvislosti s vyššie uvedeným, súd považuje za vhodné uviesť na tomto mieste otázky, ktoré v návrhu na začatie prejudiciálneho konania boli podané Krajským súdom v Prešov (Katarína Haasová proti Rastislavovi Petríkovi a spol.):
„,,I. či sa má článok 1 ods. 1 smernice Rady 90/232 EHS zo 14. mája 1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel v spojení s čl. 3 ods. 1 smernice 72/166 EHS vykladať tak, že mu odporuje vnútroštátna právna úprava (akou je právna úprava vyplývajúca z § 4 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a § 6 zákona č. 168/1999 Sb. o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenú provozem vozidla), podľa ktorej zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla nepokrýva nemajetkovú ujmu vyjadrenú v peňažnej forme, spôsobenú pozostalým po obetiach dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla?
II. V prípade takej odpovede na prvú otázku, že uvedená právna úprava nie je v rozpore s právom Spoločenstva, majú sa ustanovenia § 4 ods. 1, § 4 ods. 2, § 4 ods. 4 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a § 6 ods. 1, 2, 3 zákona č. 168/1999 Sb. o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenú provozem vozidla vykladať tak, že nebránia tomu, aby vnútroštátny súd v súlade sa článkom 1 ods. 1 smernice Rady 90/232 EHS zo 14. mája 1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel v spojení s čl. 3 ods. 1 smernice 72/166 EHS priznal nárok na nemajetkovú ujmu spôsobenú pozostalým po obetiach dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla, ako poškodeným aj v peňažnej forme?"

Súdny dvor na prvú otázku odpovedal výrokom rozsudku už uvedeným na inom mieste odôvodnenia tohto rozsudku.
K druhej otázke Súdny dvor sa v bode 60 cit. rozsudku vyjadril takto: „Vzhľadom na odpoveď Súdneho dvora na prvú prejudiciálnu otázku nie je potrebné odpovedať na druhú otázku."
Formulácia druhej otázky podmienila odpoveď na druhú otázku len pre prípad, že „uvedená právna úprava nie je v rozpore s právom Spoločenstva" - ak teda Súdny dvor vyslovil, že „Vzhľadom na odpoveď Súdneho dvora na prvú prejudiciálnu otázku nie je potrebné odpovedať na druhú otázku.", a contrário možno uzavrieť, že uvedená právna úprava (§4 zákona č. 381/2001 Z. z.) je v rozpore s právom Spoločenstva.
V prípade vážnej pochybnosti o súlade vnútroštátnej normy s právom únie (t.j. pochybnosti o výklade komunitárneho práva) je sudca povinný zahájiť konanie o predbežnej otázke na Súdnom dvore týkajúcej sa výkladu komunitárneho práva, ktoré má obligatórny odkladný účinok.

Nakoľko rozsudok Súdneho dvora EÚ zo dňa 24. októbra 2010, vo veci C-22/12, ktorej predmetom bol návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Krajského súdu v Prešove 8. novembra 2011, vyriešil otázku (ne)súladu vnútroštátnej normy s právom únie a podal výklad komunitárneho práva - smerníc uvedených vo výroku rozsudku tak, že sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej, súd v súlade s imperatívom neaplikácie vnútroštátnej právnej normy odporujúcej právu ES, neaplikoval ustanovenie § 4 zákona č. 381/2001 Z.z., upravujúceho rozsah poistenia zodpovednosti, práve pre jeho rozpor komunitárnym právom a posúdil vecnú pasívnu legitimáciu žalovanej v 2. rade tak, že ju zaviazal solidárne na plnenie.

Pri určení celkovej výšky priznaného plnenia súd konštatuje, že je nepochybné, že žiadne finančné plnenie nedokáže zmierniť trápenie a žiaľ osôb dotknutých smrťou im blízkeho človeka.

Súd však musí pri určení výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch vychádzať z dostupných kritérií - z judikatúry, z právnej úpravy obdobných nárokov a v neposlednom rade z ekonomickej reality danej stavom spoločnosti v čase rozhodovania súdu.

Súd sa vo vzťahu k uvedenému (výška sumy predstavujúcej náhradu nemajetkovej ujmy) stotožnil s odlišným stanoviskom sudcu JUDr. Rudolfa Čirča pripojeným k uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 20. apríla 2011 sp. zn. 4 Cdo 168/2009 v zmysle ustanovenia § 243 b ods. 6 OSP, preto z neho cituje:

„Rozširujúci výklad pojmu škoda pre účely zákona č. 381/2001 je aj ústavne konformný, pretože zmierňuje, resp. odstraňuje disproporciu medzi zákonným úrazovým poistením, t. j. poistením pri pracovných úrazoch, a povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škody spôsobené prevádzkou dopravných prostriedkov. Pokiaľ totiž dôjde pri dopravnej nehode k úmrtiu zamestnanca, zakladá § 94 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení pozostalým, ktorými sú manžel alebo manželka a nezaopatrené dieťa, nárok na jednorazové odškodnenie vo výške 730 násobku denného vymeriavacieho základu, najviac však vo výške 46 485,40 €, (u manžela alebo manželky). Toto odškodnenie, i keď je limitované, nie je nič iné ako náhrada nemajetkovej ujmy poskytovaná z úrazového poistenia. Zastávam názor, že niet rozumného dôvodu, prečo by náhrada nemajetkovej ujmy pozostalých pri usmrtení ich blízkeho pri dopravnej nehode ako zamestnanca mala byť predmetom poistného krytia (aj keď podľa iného zákona), zatiaľ čo v prípadoch, ak by nešlo o zamestnanca, by tomu tak nemalo byť.“ (koniec citátu).

Suma uvedená v predchádzajúcom odseku (§ 94 zákona č. 461/2003 Z. z.) blížiaca sa k sume 50 tisíc €, podľa názoru súdu zodpovedá nemajetkovej ujme vyjadrenej v peniazoch, ktorou trpí pri strate manžela (manželky) pozostalý partner - manželský vzťah je nesporne najbližším vzťahom dvoch ľudí, je s ním spojený (spravidla) celý zostávajúci život a je prirodzené, že práve pozostalý manžel znáša stratu svojho manžela najťažšie.

V prejedávanej veci súd priznal náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch rodičom a bratovi obete tragickej autonehody.

Výška priznaných súm vychádza, okrem naznačených kritérií, aj zo skutočnosti, že okruh ľudí trpiacich stratou O. Y. - a teda aj potenciálnych žalobcov, nie je podaním žaloby jeho rodičmi a bratom uzavretý. Aktívne legitimovaným na podanie žaloby na rovnakom základe, ako je prejednávaná vec, môže byť aj iná osoba, než sú žalobcovia, pričom táto osoba nemusí pochádzať z rodiny zomrelého. Výška sumy prichádzajúca do úvahy ako kompenzácia nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch však nemôže byť neobmedzená.

O výške uplatneného nároku súd rozhodol tak, že zaviazal žalovaných v 1/ a 2/ rade na solidárne plnenie takto - žalobkyni v 1/ rade sumu 15 000,00 €, žalobcovi v 2/ rade sumu 15 000,00 € a žalobcovi v 3/ rade sumu 5 000,00 €.

Žalobcovia v 1/ a 2/ rade sú rodičmi zomrelého a súčet priznaných súm - 30 tisíc € zodpovedá zásade primeranosti, berúc do úvahy druhý najbližší rodinný vzťah (po manželskom vzťahu). Žalobcovi v 3/ rade (brat zomrelého) súd priznal náhradu v rozsahu 1/3-ny náhrady priznanej každému z rodičov.

Súd pri rozhodovaní vychádzal aj z relevantnej judikatúry a pre názornosť uvádza:

Rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 11Co/30/2012, zo dňa 29. novembra 2012, bola žalobcovi priznaná suma 30 tis. € (náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch v dôsledku úmrtia blízkej osoby pri dopravnej nehode).

Okresný súd Bratislava IV rozsudkom z 15. júna 2011 č.k. 12 C 385/2008-194 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi do 3 dní sumu 23 000,00 € a žalobu vo zvyšku zamietol. Na odvolanie žalovanej proti výroku uvedeného rozsudku, ktorým bolo žalobe vyhovené, Krajský súd v Bratislave rozsudkom zo 4. júna 2012 sp. zn. 6 Co 111/2011 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti potvrdil. Rozhodnutia súdov vychádzali zo skutkového stavu, pri ktorom došlo dňa 30. decembra 2005 na diaľnici D1 ku kolízii medzi nákladným motorovým vozidlom s cisternovým návesom a osobným vozidlom, pričom došlo k smrteľnému zraneniu vodiča osobného motorového vozidla (syna žalobcu), jeho spolujazdkyne (manželky žalobcu) a k ťažkým zraneniam samotného žalobcu; syn

a manželka žalobcu svojim zraneniam podľahli. Podľa právneho názoru súdu prvého stupňa tým došlo k zásahu do osobnostných práv žalobcu (§ 11 a nasl. Občianskeho zákonníka).

Okresný súd Trnava rozsudkom z 28. apríla 2010 č.k. 37 C 178/2009-73 určil, že odporca tým, že dňa 24.5.2007 viedol svoje vozidlo a nevenoval sa plne vedeniu vozidla a náležite nesledoval situáciu v cestnej premávke, v dôsledku čoho si nevšimol chodkyňu prechádzajúcu po prechode pre chodcov a ľavou prednou stranou vozidla do nej narazil, následkom čoho na následky zranení z tejto dopravnej nehody zomrela, zasiahol do osobnostných práv navrhovateľov, do ich práva na súkromie a rodinný život. Odporcovi uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľom 1/ a 2/ (rodičom zomrelej) nemajetkovú ujmu, každému vo výške 6 000,00 € a navrhovateľom 3/ a 4/ (súrodencom zomrelej) nemajetkovú ujmu každému vo výške 2 000,00 €. Krajský súd v Trnave na odvolanie navrhovateľov 1/ a 2/ rozsudkom zo 16. marca 2011 sp. zn. 11 Co 90/2010 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti určenia nemajetkovej ujmy navrhovateľov 1/ a 2/ tak, že odporcovi uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi 1/ sumu 15.000,00 € a navrhovateľke 2/ sumu 15.000,00 €, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

Suma priznaná žalobcom týmto rozsudkom zodpovedá vyššie citovanej judikatúre.

Obrana žalovaného v 1/ rade nemá pre posúdenie výšky priznaného nároku žiadny vplyv - predmetom konania je nárok plynúci z neoprávneného zásahu do chránených osobnostných práv, a nie nárok na náhradu škody (porovnaj záv. odsek uznesenia Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co/127/2010, zo dňa 28. októbra 2013).

K námietke premlčania vznesenej žalovanou v 2/ rade súd uvádza, že túto námietku vyhodnotil ako nedôvodnú, nakoľko právo na náhradu nemajetkovej ujmy sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe. K úmrtiu O. Y. došlo dňa 21.1.2010 a žaloba bola doručená súdu dňa 24.1.2012 - teda pred uplynutím premlčacej doby.

O trovách súd rozhodol podľa ust. §-u 142 ods. 3, OSP, podľa ktorého aj keď mal účastník vo veci úspech len čiastočný, môže mu súd priznať plnú náhradu trov konania, ak mal neúspech v pomerne nepatrnej časti alebo ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu; v takom prípade sa základná sadzba tarifnej odmeny advokáta vypočíta z výšky súdom priznaného plnenia. Nakoľko súd bol podľa ust. §-u 156 ods.2, OSP, povinný doručiť rozsudok prítomným účastníkom hneď po pojednávaní, na ktorom došlo k jeho vyhláseniu, teda v čase, kedy ešte neuplynula lehota uvedená v ust. §-u 151 ods. 1, OSP, o trovách konania rozhodol v súlade s ust. §-u 151 ods. 7, OSP, tak, že namiesto určenia výšky trov priznal žalobcovi náhradu trov konania vyjadrenú percentom. Po právoplatnosti tohto rozsudku súd rozhodne o výške náhrady trov konania samostatným uznesením.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia odvolanie na Okresný súd Vranov nad Topľou (§ 204 ods.1 OSP).

Podľa ust. §-u 205 ods. 1 OSP, v odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha.

Podľa ust. §-u 205 ods. 2 OSP, Odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že
a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1,
b) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a),
f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa ust. §-u 205 ods. 3 OSP, Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda a dôvody odvolania môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie.

Podľa ust. §-u 251 ods. 1 OSP, Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona; ak ide o rozhodnutie o výchove maloletých detí, návrh na súdny výkon rozhodnutia.